

Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers
de les Illes Balears

Núm. 2
DESEMBRE 2022

“En cada consulta amb un intern, faig per educar-los envers la seva salut”

Susana Ara, infermera d'Institucions Penitenciàries

EDITORIAL

El repte de l'atenció primària: transformació profunda amb més protagonisme de les infermeres familiars i comunitàries

AMB DETALL

Infermeres especialistes en Salut Mental: “en l'entorn del pacient per rompre l'estigma i facilitar la seva integració”

T'INTERESSA

El Dr. Miquel Bennasar Veny, primer catedràtic d'infermeria de les Illes Balears en l'àmbit de l'epidemiologia i la salut pública i comunitària

SUMARI

03

El repte de l'atenció primària

04

Les infermeres treballen des de diferents àmbits per assegurar una cura a la gent gran integral i holística

09

El Dr. Miquel Bennasar Veny, primer catedràtic d'infermeria de les Illes Balears en l'àmbit de l'epidemiologia i la salut pública i comunitària

10

"En cada consulta que veig a un intern faig per educar-los envers la seva salut", Susana Ara, infermera d'Institucions Penitenciàries

12

Infermeres especialistes en Salut Mental: "penetrar en l'entorn del pacient per rompre l'estigma i facilitar la seva integració en la societat"

14

"Les xarxes socials són una eina per a l'Educació per a la Salut que té molt d'impacte per la seva efectivitat modificant conductes"

16

La Unitat Docent Multiprofessional de Ginecologia i Obstetrícia de Balears, primera d'Espanya a ser dirigida per una comare

17

Associació Mans a les Mans: suport i visibilitat de les persones cuidadores i la seva tasca silenciosa

18

Equips de feina multi-generacionals: estratègia per reduir l'estrès laboral entre els professionals sanitaris

19

L'Associació Balear d'Infermeres Especialistes en Pediatria (ABEEP) presenta la nova junta

20

Primer any de la Llei de l'Eutanàsia a Balears

21

Comissió de Recerca del COIBA: assessoria i suport econòmic a la investigació infermera

22

PINZELLADES

EDITORIAL

El repte de l'atenció primària

La situació actual de l'atenció primària de salut (APS) encapçala darrerament els titulars de la majoria de mitjans de comunicació. Podríem pensar que només afecta altres comunitats, però el deteriorament, el qual es produeix des de fa anys i va empitjorant amb la pandèmia de la covid, és un problema generalitzat. En aquesta comunitat, el detriment es remunta a anys enrere, quan durant la crisi econòmica es va decidir tancar els centres de salut els horabaixes i es va optar per la sectorització, perdent molts dels valors fonamentals de l'APS com són l'accessibilitat, la longitudinalitat i la continuïtat assistencial, i també es varen reduir dràsticament les substitucions.

Aquest deteriorament progressiu ha estat conseqüència de decisions polítiques lligades a un finançament insuficient i a la potenciació de la medicalització creixent d'un sistema sanitari orientat a l'atenció de problemes, el qual es sustenta a partir d'una cartera de serveis supeditada a patologies fonamentalment cròniques i no sobre la base de les necessitats generadores de salut en la població.

Amb tot això, hem contribuït a fomentar la dependència dels pacients que acudeixen amb més freqüència a les nostres consultes, sense demostrar que hàgim contribuït amb això a l'augment de la qualitat de vida i a l'autonomia de la població. I tot des d'una organització sanitària que ocupa la major part del temps en activitats curatives i rehabilitadores, deixant les accions preventives, de promoció de la salut, formació i recerca en un segon pla, lluny de la nostra començada habitual.

La resposta davant els reptes no són més serveis centrats en la malaltia, sinó un canvi d'enfocament, una mirada diferent de la situació. A escala particular, i en l'àmbit institucional i comunitari. Posar la mirada en la salut i entendre la malaltia com un fenomen multicausal que cal abordar amb mirada oberta.

És necessari un canvi de model que s'ha de construir amb la participació de la ciutadania i tenint en compte els determinants socials de la salut. Un model d'APS amb una cobertura adequada a les necessitats i problemes de salut. Tal com assenyala el Marc Estratègic per l'Atenció Primària i Comunitària nacional, "hem de caminar cap a un nou paradigma, en el qual les persones, famílies i comunitats siguin vertaderes protagonistes, i els professionals de salut i d'altres àrees i agents de la comunitat participin de forma coordinada i planificada en l'abordatge dels problemes de salut, necessitats, vivències, valors i expectatives de persones, d'acord amb el seu context biopsicosocial, amb una mirada que vagi més enllà de la malaltia, i tenint com a eix transversal la promoció de la salut i la prevenció".

L'atenció primària necessita una transformació profunda, el que implica donar més protagonisme a les infermeres familiars i comunitàries. Estem davant una oportunitat: algunes comunitats autònomes ja han desenvolupat plans estratègics per als serveis d'APS, orientats a l'organització i gestió dels serveis, assenyalant a la infermera com a element indispensable del foment de l'autocura, especialment important davant les necessitats sorgides com la dependència, la cronicitat, la solitud; i l'educació en estils de vida saludables, així com la prevenció de malalties i discapacitats.

S'han fet moltes propostes de reforma al llarg de les darreres dècades, les quals no s'han dut a terme. Pot ser, hauríem de començar per dissenyar el model d'atenció primària que volem i que necessiten els pacients: un model on es tenguin en compte que la funció principal de l'APS és la prevenció i la promoció de la salut. I les infermeres hem de ser les defensores d'aquest canvi que necessita la ciutadania.

EN PRIMERA PERSONA

Les infermeres treballen des de diferents àmbits per assegurar una cura a la gent gran integral i holística

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), l'any 2030 el grup de població de 60 anys o més haurà pujat de 1000 milions en 2020, a 1400 milions. Qui cuidarà d'aquestes persones i amb quins recursos? Quins són els principals reptes de la cura d'aquest grup poblacional?

Annabel Recio, Alba Carrero, Gloria Prieto i Lúdia Bibiloni són infermeres que tenen cura de gent gran des de diferents àmbits i rols professionals (assistencial, docència, recerca i gestió). Elles tracten cada dia en els seus llocs de treball tant a persones d'edat, com a les seves famílies i entorns. Des de la seva posició ens expliquen quina és la situació general, les claus del que està per arribar dins aquest àmbit i els reptes que han detectat en la introducció de canvis en un model de cura que es troba en un punt d'inflexió.

ANNABEL RECIO

és infermera especialista en Geriatria, tutora de les IIR de Geriatria i presidenta de la Subcomissió de Docència d'Infermeria de la Unitat Docent Multiprofessional de Geriatria.

La formació en l'àmbit de les ciències biosanitàries és i ha de ser una formació contínua: al llarg del desenvolupament de la professió s'adquiriran moltes habilitats i coneixements que prèviament no es van poder abastar en una formació teoricopràctica universitària.

Què és una infermera especialista en Geriatria i quines principals aptituds, coneixements i habilitats ha d'adquirir durant la seva formació?

És aquella que presta cures a persones majors de 65 anys. Les seves funcions es duen a terme amb el pacient i el seu entorn, és a dir, la seva família i la comunitat. La finalitat d'aquest procés és l'envelliment saludable i amb la màxima qualitat de vida. Una infermera especialista en Geriatria és una professional amb una sòlida vocació científica, humanista i fins i tot espiritual. Presenten coneixements tècnics propis de l'especialitat, però requereixen d'una filosofia pròpia per oferir cures de qualitat a la persona gran i el seu entorn.

Quina diferència hi ha entre una infermera amb aquesta especialitat i altres?

El pacient major pot presentar una fragilitat específica de la pròpia edat, així que crec que la infermera que el tracti ha de tenir una empatia distingida que permeti una millor connexió amb el pacient i amb el seu procés.

La població es troba en un procés d'envelliment i un augment de l'esperança de vida, així que la infermera especialista en Geriatria tindrà molt a aportar.

EN PRIMERA PERSONA

Per què és important la formació especialitzada en Geriatria per a una infermera?

L'evident envelliment de la població posa de manifest la necessitat d'aquestes cures específiques i de la formació dels seus professionals, per a així prestar una atenció sanitària de qualitat i segura.

L'abordatge integral d'aquest sector de la població és imprescindible per assegurar una bona qualitat de vida, ja sigui en un envelliment actiu en un pacient major, com en la prevenció de la malaltia en una pacient major amb pluri-patologia i amb complexitat afegida. Les infermeres especialistes en Geriatria ens hem format per a això.

Quin és l'estat de salut de l'especialitat?

Tristament, no és bo. Encara que sembla, com hem esmentat, una especialitat en auge, creiem que no agrada als recentment titulats universitaris. Entenc que és una sortida professional poc atractiva per a aquests joves i el fet que no tinguin un reconeixement oficial (per exemple, com succeeix amb el cas de les comares) minva l'atractiu d'aquesta especialitat, junt amb altres.

A Balears on es formen les IIR de Geriatria?

A Balears l'única Unitat Docent Multiprofessional de Geriatria que existeix és la de Sant Joan de Déu, i els nostres residents es formen en diferents àrees i serveis per adquirir les competències específiques de cada una: atenció

especialitzada, atenció primària i atenció social, i altres recursos.

En l'àrea d'atenció especialitzada roten per: urgències (HU Son Llàtzer), diferents unitats de l'Hospital Sant Joan de Déu Palma-Inca i amb una infermera gestora de casos. En l'àrea d'atenció primària tenim conveni amb els centres de salut, PAC i unitats bàsiques de salut, així com amb el servei d'atenció domiciliària.

Pel que fa a l'àrea d'atenció social tenim conveni amb residències i centres de dia geriàtrics de l'Institut Mallorquí d'Afers Socials. I, finalment, per conèixer altres recursos, per serveis com els comitès del propi hospital.

La UD que presideixes es va crear fa dos anys, quina valoració fas d'aquests temps?

De moment, hem tingut una resident i la veritat és que hem estat encantats amb aquest període i amb aquesta infermera. Està desenvolupant la seva residència de manera reeixida i ens trobem orgullosos d'ella. En totes les seves rotacions ha tingut valoracions excel·lents.

“La població es troba en un procés d'envelliment i d'augment de l'esperança de vida, així que la infermera especialista en Geriatria tindrà molt a aportar.”

Accedeix al vídeo!

Amb Jonathan Caro
Infermer especialista en Geriatria

CUIDANT A LES PERSONES GRANS
DES DELS SEUS VALORS I PREFERÈNCIES

EN PRIMERA PERSONA

ALBA CARRERO

és coordinadora de l'assignatura d'Infermeria de la Persona Gran al Grau d'Infermeria de la UIB (Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia) i està desenvolupant la tesi al voltant de la cultura dels professionals sanitaris amb relació a les contencions físiques.

Quin és l'estat de salut de la recerca en relació amb l'atenció i cura de les persones grans?

Hi ha molta recerca centrada en problemes que afecten especialment les persones grans (hipertensió, diabetis, fractura de maluc), però es té poc en compte fer explícit que l'estudi està dirigit a millorar l'envelliment. Amb la cura a les persones grans passa el mateix que a nivell assistencial: que se li dona menys valor.

La recerca específica trasllada la realitat a nivell assistencial, on hi ha una preocupació cap als models d'atenció a les persones grans, promovent una cura més digna i participativa, i es cerquen estratègies per promoure l'envelliment actiu, saludable i participatiu. A més, la pandèmia a nivell de recerca i a nivell assistencial ha posat de manifest la vulnerabilitat que ja tenien les persones grans, i cada vegada hi ha més estudis sobre la qualitat de vida durant l'envelliment, especialment centrats en la seva salut mental i la solitud.

La teva tesi versa sobre les contencions físiques. Quin va ser el teu l'objectiu principal?

Estic estudiant quins són els discursos i la cultura actual dels professionals sanitaris en relació amb l'ús de les contencions físiques: com les valoren, quins factors els porten a utilitzar-les, com les utilitzen, si els generen conflictes ètics i com veuen una cura sense contencions en la seva pràctica diària.

L'objectiu principal és que aquest estudi sigui un primer pas per acabar canviant els models de cura. Crec que si tenim un coneixement contextual del perquè en una unitat en concret s'estan utilitzant, serà més fàcil treballar per poder-les retirar.

Quins són els fonaments de la formació específica en atenció infermera a les persones grans dins el Grau d'Infermeria?

Les infermeres sortim de la carrera amb una mirada de l'atenció a la persona gran molt ampliada. A la UIB hi ha una assignatura d'intervenció infermera en persones grans, la qual abans es deia "infermeria geriàtrica" i es va actualitzar en resposta a una visió molt més social, menys centrada en la patologia i en la dependència. L'assignatura té un bloc sobre l'envelliment des d'un punt de vista social i els diferents models de cura; i un altre sobre les necessitats bàsiques i les síndromes geriàtriques.

A més, altres assignatures tenen una mirada a l'atenció a les persones grans de manera transversal. I a nivell pràctic, tots els alumnes fan pràctiques en un entorn residencial i adquireixen competències en altres entorns de cures.

A nivell de recerca, per què és tan important la recerca infermera en aquest àmbit?

Com a infermeres, és imprescindible adaptar-nos a una nova realitat on cada vegada hi ha més persones grans, amb un perfil més variat, més actives i que volen autonomia en la presa de decisions pel que respecta a la seva vida. Per millorar la qualitat de l'atenció és necessari investigar i establir models de cures que siguin més dignes, més participatius, i que estiguin basats en l'evidència.

Les infermeres tenim l'oportunitat i la responsabilitat de millorar les cures perquè cuidem des de diferents àmbits, i per a això és fonamental: investigar, tenir un paper actiu en la recerca i que siguem usuàries de la recerca per canviar la pràctica.

"Per millorar la qualitat de l'atenció és necessari investigar i establir models de cures que siguin més dignes, més participatius, i que estiguin basats en l'evidència."

EN PRIMERA PERSONA

GLORIA PRIETO

és experta universitària en Geriatria i Gerontologia, i supervisora d'Infermeria de la Unitat de Convalescència B de l'Hospital General. També és supervisora de la unitat COVID de referència per a persones majors.

Des de quins programes atén persones majors l'equip d'infermeres de l'Hospital General?

Disposem de 4 unitats que atenen pacients de diferents programes: cronicitat, cures pal·liatives, orto-geriatria i neuro-geriatria. Els nostres pacients ingressen directament des del domicili o procedents d'un hospital d'aguts per a convalescència i rehabilitació, principalment. Es realitza una consulta telefònica, una valoració en el domicili i, si precisa ingrés, les infermeres gestores de casos coordinen el trasllat. Per a incloure'ls a un programa es realitza una valoració per part de l'equip (infermera, metge, infermera gestora de casos, treballadora social) i s'activen alarmes que identifiquen a aquests pacients de manera clara i senzilla per facilitar la comunicació entre els diferents nivells assistencials.

Has estat la responsable de la gestió infermera de la unitat COVID de referència per a persones majors. Quins han estat els reptes?

Principalment, cercar l'equilibri necessari per proporcionar cures de qualitat amb la màxima seguretat, tant per als pacients com per als professionals a càrrec de les cures. Establir nous circuits, assegurar els recursos materials i humans necessaris a cada moment, la formació dels professionals i familiars en el correcte ús dels EPIS, etc.

Però hi ha alguna cosa que destacaria i és la solitud d'aquestes persones majors ingressades, aïllades i dependents. Des de la nostra unitat hem treballat des de l'inici de la pandèmia per pal·liar aquesta solitud i aquestes necessitats, valorant i identificant cada situació especial i permetent l'acompanyament a familiars i cuidadors, sempre dins dels protocols establerts. Ells han estat els més afectats d'aquesta pandèmia.

“Cal millorar la qualitat de l'atenció a aquestes persones, a la seva família i cuidadors, i mantenir-los el major temps possible en l'entorn comunitari i amb la millor qualitat de vida possible.”

Quines són les claus de la gestió de la cura infermera quan parlem d'àrees que atenen principalment persones majors?

Una gestora no deixa de ser un instrument facilitador de cures. Crec que les claus es centren en garantir una atenció centrada en la persona. I per això cal facilitar als professionals que assegurin unes cures de qualitat amb una utilització òptima dels recursos disponibles, motivar-los, fer-los partícips en la presa de decisions i fomentar la seva autonomia i capacitat. En definitiva, solucionar totes aquelles necessitats relatives a les cures, als pacients, la seva família i als professionals.

Com es tenen en compte les necessitats específiques de les persones majors en la gestió infermera?

Es prioritza prevenir la fragilitat i la vulnerabilitat d'aquests pacients i promoure la seva autonomia. El deteriorament funcional és una de les complicacions més importants i té greus conseqüències com la dependència, la institucionalització, l'increment de consum de recursos sanitaris... Per això cal proporcionar una atenció adequada en el dispositiu més adequat.

Que les persones visquin més i tinguin més patologies cròniques provoca freqüents ingressos i un gran ús dels serveis d'urgències. Del que es tracta és d'evitar això, d'identificar correctament a aquests pacients, establir altres rutes assistencials i minimitzar les hospitalitzacions. Cal millorar la qualitat de l'atenció a aquestes persones, a la seva família i cuidadors, i mantenir-los el major temps possible en l'entorn comunitari i amb la millor qualitat de vida possible.

EN PRIMERA PERSONA

LÍDIA BIBILONI

és infermera de l'Equip de Suport d'Infermeres a les Residències (ESIR), integrat dins la Subdirecció d'Atenció a la Cronicitat del Servei de Salut de Balears.

Quina és la feina de l'Equip de Suport d'Infermeres a les Residències? Què hi aporta una mirada infermera?

La creació d'aquest equip va sorgir als inicis de la pandèmia COVID, en setembre de 2020, quan es va fer evident la necessitat de gestionar la pandèmia amb professionals formats en geriatría (degut al perfil dels usuaris que hi viuen a les residències) i amb experts en el maneig de COVID-19.

En confirmar-se un cas, l'equip es desplaçava a la residència per: implementar el pla de contingència, assegurar la comunicació adequada amb la família, valorar i activar els recursos que calien, revisar el compliment dels protocols, etc. Després de les campanyes vacunals, ens trobam a una fase més proactiva, on valorem les necessitats reals de les residències i hem iniciat un pla de coordinació entre les diferents organitzacions.

Pens que la integració de la nostra figura ens ha permès obrir la porta a un àmbit d'actuació on no estàvem tan presents i, a més, hem pogut identificar àrees de millora. Les infermeres tenim capacitat per liderar les cures dels usuaris d'una forma integradora, que ens permet oferir una atenció completa, individualitzada i continuada, amb la coordinació de tots els sistemes implicats.

Dins l'atenció a la cronicitat, quin pes te la cura i atenció a les persones grans? Quina ha estat l'evolució als darrers anys?

Tenir cura de les persones grans, garantint una atenció de qualitat, ocupa la major part de l'objectiu del model d'atenció a la cronicitat actual. L'envelliment i l'augment de l'esperança de vida repercuten en l'increment constant de la necessitat de recursos sanitaris i socials. El 88% de persones de més de 65

anys té una o més patologies cròniques i una quarta part d'aquestes persones tenen quatre o més condicions cròniques. Per això, ha estat important en els darrers anys identificar i classificar els pacients en funció de la seva complexitat per facilitar el grau d'intervenció. La gran feina que han desenvolupat les gestores de casos en aquest sentit ha estat fonamental.

Tal com has dit, cada vegada hi ha més persones grans i la cronicitat és més llarga. Quins canvis creus que ha de fer el sistema per donar la resposta adequada a aquesta població?

Aquesta realitat afecta tant al sistema públic de serveis socials com al sanitari. Pel costat del sanitari, hem d'establir una relació més estreta amb els pacients i les seves famílies; valorar i explorar quina és la situació de cada un i quines són les seves necessitats, valors i preferències. És important formar-los perquè puguin apoderar-se i aconseguir una millor adherència terapèutica i un millor control de salut.

És necessari també continuar identificant a les persones amb malalties cròniques i millorar la coordinació entre els distints nivells assistencials per tal que la persona sigui atesa amb el recurs més adient per a ella.

Quins serien els reptes de la cura de la població envellida, tant si es troben a una institució com a casa seva?

La major part de les persones que viuen en residències són pacients geriàtrics complexos. La pandèmia ha suposat una oportunitat per prendre consciència de les necessitats no resoltes en matèria de salut en les residències, especialment quan es compara amb els recursos disponibles d'una persona amb les mateixes característiques que viu en el seu propi domicili. Per tant, els reptes serien garantir la igualtat dels accessos als recursos i la qualitat de les cures a les residències.

Per un altre costat, s'ha de tenir en compte el desig de les persones de romandre en el seu domicili, amb la seva xarxa social. Tot això implica una transformació del model i un canvi de mirada.

"És important formar les persones grans perquè puguin empoderar-se i aconseguir una millor adherència terapèutica i un millor control de salut."

T'INTERESSA

El Dr. Miquel Bennasar Veny, primer catedràtic d'infermeria de les Illes Balears en l'àmbit de l'epidemiologia i la salut pública i comunitària

El Dr. Bennasar ha obtingut el màxim reconeixement acadèmic i ha assolit la fita històrica de ser el primer catedràtic d'universitat de l'àrea d'infermeria de la Universitat de les Illes Balears (UIB) i de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

El Dr. Bennasar defensà i obtingué la plaça de Catedràtic d'Universitat adscrita a l'àrea d'Infermeria del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia de la Universitat de les Illes Balears (UIB) amb el perfil docent de la plaça, Epidemiologia, salut pública i Comunitària i amb el perfil investigador Estils de vida i salut: prevenció de la diabetis mellitus tipus 2. A la seva exposició, el Dr. Bennasar defensà la necessitat de desenvolupar les propostes docents que es desprenen de l'Espai Europeu d'Educació Superior fomentant "l'adquisició de competències, el protagonisme de l'alumne, l'aplicació de les noves tecnologies i l'avaluació individualitzada", així com la proposta de recerca "efectivitat d'una intervenció telefònica dirigida per infermeres basada en la modificació d'estils de vida pel control de la glucèmia en persones amb prediabetis".

Membre de la junta de govern del COIBA, el Dr. Miquel Bennasar té una notable trajectòria acadèmica

El Dr. Miquel Bennasar (Felanitx, 1979) és professor titular del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia de la Universitat de les Illes Balears (UIB) del qual ha estat director durant 8 anys. És doctor en ciències biosanitàries, llicenciat en Antropologia (especialitat Antropologia de la salut) i diplomat en Infermeria i especialista en Infermeria Familiar i Comunitària. Bennasar fou nomenat Acadèmic corresponent nacional per elecció de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears (RAMIB) en 2021.

A més de la seva àmplia experiència docent en l'àmbit de la infermeria comunitària i la salut pública, compta amb una excel·lent trajectòria investigadora en promoció de la salut i prevenció de malalties cròniques. Bennasar té nombroses publicacions a revistes científiques d'impacte

i és investigador principal en projectes de recerca competitius de l'Institut Carlos III. A més a més, és membre del Centre d'Investigació Biomèdica en Xarxa d'Epidemiologia i Salut Pública (CIBERESP) i investigador principal del grup de recerca en Salut Global i Estils de Vida de l'Institut d'Investigació Sanitària de les Illes Balears (IdIS-Ba). També ha estat membre del Comitè d'Ètica de la Recerca de les Illes Balears (CEI-IB) durant 10 anys i membre de la comissió de contractació i del Consell Social de la Universitat de les Illes Balears.

Actualment, el Dr. Bennasar, és membre de la comissió d'investigació de la UIB i coordina el programa de doctorat en Salut Global, Serveis de Salut i Atenció Sociosanitària. El Dr. Miquel Bennasar destaca amb el seu compromís i defensa de la professió infermera participant també de manera activa com a membre de la junta de govern del Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de les Illes Balears. És un honor i un orgull per al COIBA, que s'hagi aconseguit aquesta fita històrica, que posa en evidència la magnífica trajectòria professional i acadèmica del Dr. Miquel Bennasar.

Dr. Miquel Bennasar Veny

És un honor i un orgull per al Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de les Illes Balears (COIBA), que s'hagi aconseguit aquesta fita històrica que posa en evidència la magnífica trajectòria professional i acadèmica del Dr. Miquel Bennasar

AMB DETALL

“En cada consulta que veig a un intern faig per educar-los envers la seva salut”, Susana Ara, infermera d'Institucions Penitenciàries

A les Illes Balears hi ha tres centres penitenciaris, un a Eivissa, un a Mallorca i un Menorca; un Centre d'Inserció Social (CIS) i una Unitat de Mares, ambdós ubicats a Palma. Tots ells compten amb infermeres d'Institucions Penitenciàries que vetllen per la salut dels interns des de la cura i l'atenció infermera.

Susana Ara és la infermera de referència, i l'única, d'aquest CIS Joaquín Ruiz-Giménez Cortés i de la Unitat de Mares des de fa un any, després d'aprovar unes oposicions a nivell nacional, dependents del Ministeri d'Interior, on es va examinar no sols del seu coneixement en infermeria, sinó també de dret penitenciari.

Susana Ara a la seva consulta del CIS

El CIS és un establiment de règim obert on els interns compleixen el tercer grau. El seu principi fonamental és el desenvolupament d'un sistema que equipari, en la mesura que sigui possible, el règim de vida d'un intern a les condicions de vida del món exterior. A més, acull interns amb altres situacions penitenciàries, com els qui formen part d'un programa formatiu o acudeixen a fer feina. També s'hi troba el servei de Gestió de Penes i Mesures Alternatives, i es fa el seguiment d'interns controlats per mitjans telemàtics i en llibertat condicional. En el procés de reinserció dels interns del CIS el paper i el suport de tots aquells professionals que els acompanyen és fonamental. **“Arriben contents, amb ganes de fer les coses bé, però tornen a poc a poc al carrer, on estan els mateixos entorns que tenien, que en moltes ocasions són nocius per a ells”**, explica Susana. Pel que fa a la Unitat de Mares, és on viuen les internes de diferents règims amb els seus fills de fins a 3 anys o les que estan embarassades.

La infermera és la primera persona (més enllà de l'equip de Seguretat) que veuen els interns a la seva arribada. Quan ingressa un intern es fa l'acolliment i la infermera actua com a enllaç a la comunitat. La majoria d'interns ingressen procedents del Centre Penitenciari i passen de tenir metges, infermeres i farmàcia 24h, entre altres cures, a haver de tornar als seus centres de salut corresponents.

Les funcions d'una infermera aquí són similars a les d'una consulta d'Atenció Primària, pel que fa a les cures infermeres, la gestió d'urgències i consultes de patologies cròniques, però adaptades a les necessitats dels interns. Destaquen les cures infermeres relacionades amb la drogodependència i les patologies de salut mental. **“Realitzo consultes de patologies cròniques, analítiques de tòxics en orina, coordinació amb serveis externs, administració de metadona, i gestiono les urgències, les cures, les comandes de farmàcia, entre altres...”**, detalla Susana.

Les infermeres d'Institucions Penitenciàries amb aquest tipus de règim dediquen també una gran part del seu temps a la gestió i l'acompanyament en el procés de inserció, així com a la coordinació amb l'equip multidisciplinari específic, clau en el seu dia a dia. Aquests equips seran els de seguretat, psicòlegs i treballadors socials, grups de l'àrea sanitària, centres de salut, Unitat de Conductes Addictives i hospitals on pugui haver-hi qualche intern ingressat. **“Hi ha una part important de gestió, coordinació i de comunicació amb l'exterior”**, explica Susana, que també destaca que part de la seva feina és l'ajuda als interns a realitzar gestions administratives relacionades amb temes de salut.

Així mateix, ens relata Susana, el paper de la infermera del CIS també requereix treballar en estreta col·laboració amb organitzacions del tercer sector que contribueixen activament a la reinserció com el GREC (Grup d'Educadors de Carrer i Treball amb Menors).

AMB DETALL

La promoció i l'Educació per a la Salut, tant individual com en grup, és importantíssima per als interns i internes tant del CIS com de la Unitat de Mares, ja que molts d'ells i elles han tingut un contacte molt limitat amb el Sistema Sanitari. **“En cada consulta que veig a un intern o interna faig per educar-los envers la seva salut i intent ensenyar-los a cuidar-se”**, explica. A més, organitza tallers grupals, com un recent de promoció de la salut per a dones amb les comares del CS Son Gotleu i psicòlogues de la Fundació Nemo.

Per a Susana, la clau per ser una infermera d'Institucions Penitenciàries és: a nivell de formació, la màxima possible en salut mental i en drogodependències, i a nivell d'aptitud, que t'agradi i creguis en la feina que fas, en la reinserció i en les segones oportunitats. **“A mi el que m'agrada és que tinc temps per atendre'ls i escoltar-los, crec un vincle amb ells, i això permet poder fer millor la meua feina. És important establir una relació de confiança i que sàpiguen que els ajudaràs”**. Per aquest motiu, anima a les futures promocions al fet que treballin en sanitat penitenciària, i a les universitats a que promocionin i formin a les infermeres en aquest àmbit.

Pati de la Unitat de Mares

Accedeix al vídeo!

Refredat comú

Tips infermers d'autocura

AMB DETALL

Infermeres especialistes en Salut Mental: “penetrar en l’entorn del pacient per rompre l’estigma i facilitar la seva integració en la societat”

Les infermeres especialistes en Salut Mental presten cures a persones i famílies en un concepte d'atenció integral als centres de salut, hospitals, unitats i programes específics, mitjançant la prevenció, la promoció i l'atenció. Aquestes professionals s'han format com a especialistes durant dos anys rotant per diferents serveis sanitaris, i això les habilita per no sols atendre a les persones amb sofriment mental i a les seves famílies, sinó per ser presents en el pas previ, ajudant a afrontar problemes emocionals amb la finalitat d'evitar que derivin en trastorns mentals. La formació específica d'aquestes infermeres permet que aportin una major qualitat de cures a la població al voltant de la salut mental, tant a nivell preventiu i assistencial, com rehabilitador. Per això es precisa la presència d'infermeres especialistes en els serveis i recursos de salut mental, ja sigui en les unitats d'atenció infantojuvenils, de rehabilitació i d'hospitalització, com en Atenció Primària.

La presència, l'acompanyament i la paraula són la clau per a l'atenció específica d'aquestes infermeres cap als seus pacients, i també són les eines més destacades en el seu dia a dia per crear amb ells aquest vincle tan necessari. Així ho assegura Gerard Rosales, infermer especialista en Salut Mental, que treballa actualment a la Unitat de Salut Mental d'Inca (integrada al Centre de Salut So Na Monda).

Gerard ens explica el treball que es fa dins una unitat de salut mental (USM), des d'on atén a persones afectades per un trastorn greu, a altres que necessiten atenció especialitzada puntual, i també a aquelles que ja eren ateses a la USM per part d'altres professionals sanitaris, com psiquiatres o psicòlegs clínics, i són derivades amb ell. De la mateixa forma, hi ha serveis o unitats externes que també deriven persones en diferents etapes del seu tractament a la seva consulta, com poden ser la Unitat d'Hospitalització Breu o la d'Atenció al Pacient Suïcida.

La infermera de Salut Mental fa seguiment i atenció individual dels pacients: simptomatologia i valoracions integrals, control d'autoconsciència, adherència farmacològica, hàbits de salut tenint en compte la síndrome metabòlica, psicoeducació i evolució a nivell cognitiu, entre d'altres. I, en general, doten d'eines per conviure amb el trastorn, tornar a l'activitat social, i restablir les relacions i tasques quotidianes. En aquest sentit, les infermeres fan

molta prevenció terciària, és a dir, cura per evitar les recaïgues. I **“en aquesta etapa de prevenció, la implicació dels usuaris és important, i la creació del vincle amb la infermera es torna a demostrar bàsica”**, explica.

En el seu cas, Gerard conta que ell treballa molt amb grups de pacients **“perquè fomentar la relació entre iguals amplifica les cures”**, assegura. Són grups específics amb teràpies molt diverses: maneig de l'ansietat, mindfulness, autocura i, inclús, biblioteràpia. I, com **“la cura de la salut mental requereix un abordament multidisciplinari”** afirma, també es fan grups per a famílies.

Com a infermer de la Comunitat, Gerard destaca la importància de la proximitat: **“la nostra feina requereix penetrar i desdibuixar-nos en l'entorn del pacient per rompre l'estigma i facilitar la seva integració en la societat”**. Les USM a poc a poc es van acostant als centres de salut perquè suposa estar als barris, en contacte més directe amb els pacients i amb les famílies, minimitza l'estigma de la salut mental, i afavoreix l'adherència, el seguiment i la comunicació.

Gerard Rosales a la seva consulta de la USM (Inca)

AMB DETALL

Des d'on presten les cures les infermeres especialistes en Salut Mental?

Des de l'especialitat presten cures a persones i famílies en un concepte d'atenció integral des de diferents àmbits.

Concretament, trobem infermeres especialistes en unitats de salut mental (USM), tant per a la població adulta com infantojuvenil; en equips de suport assertiu comunitari (ESAC); unitats comunitàries de rehabilitació (UCR); a les unitats d'hospitalització dels hospitals generals de la Comunitat i de l'Hospital Psiquiàtric, a la Unitat de Problemes Relacionats amb l'Alcohol (UPRA) i a la Unitat de Patologia Dual, on es té cura de pacients en els quals existeix una concomitància d'addicció i patologia mental. També atenen persones de l'Hospital de Dia del Servei de Psiquiatria i als programes específics com el de Trastorns de la Conducta Alimentària, el d'Atenció a la Prevenció del Suïcidi (APS) i el de Gestió de l'Ansietat, entre d'altres.

Cal destacar també la figura de la infermera gestora de casos de Salut Mental Infantojuvenil, que actua d'enllaç entre dispositius. A més, hi ha infermeres especialistes que treballen per a associacions de persones amb trastorns de salut mental i amb els seus familiars, com és el cas d'Estel de Llevant.

Decàleg amb consells d'autocura que difongueren el COIBA, l'Asociación Española de Enfermería de Salud Mental (AEESME) i el departament d'Infermeria i Fisioteràpia de la UIB, amb motiu del Dia Mundial de la Salut Mental

AMB DETALL

“Les xarxes socials són una eina per a l'Educació per a la Salut que té molt d'impacte per la seva efectivitat modificant conductes”

Descobrim de prop l'Educació per a la Salut a través de les xarxes socials que desenvolupen les infermeres de l'Àrea de Salut d'Eivissa i Formentera

Esther Prats, una de les infermeres que coordina les accions a través de les xarxes socials a les Pitiüses

Una de les principals funcions de l'Atenció Primària és l'Educació per a la Salut (EpS): funció dels professionals sanitaris, sobretot de les infermeres, on s'encarreguen de donar indicacions i ensenyar a la població a prevenir la malaltia a través de conductes saludables. Des dels centres de salut hi ha nombroses infermeres al capdavant d'aquesta feina en pro de la salut de la societat. Infermeres que han hagut d'evolucionar la metodologia de l'EpS per adaptar-la al món actual i assegurar que la duen a terme amb èxit, el que significa que arriba a la gent.

Històricament des dels centres de salut les infermeres desenvolupen l'EpS principalment a través de taules informatives, cartells, xerrades i tallers de salut grupals, a més d'individualment dins les consultes. Amb la pandèmia, es va haver de traslladar tot a xarxes socials, un canvi que ja estava encaminat com a resposta a la necessitat d'arribar a més persones i als canvis a les problemàtiques de salut de la societat actual. Una metodologia que el Servei de Salut d'Eivissa i Formentera (ASEF) manté i, de fet, reforça tot i haver recuperat l'atenció presencial.

Esther Prats, infermera d'Atenció Primària al Servei de Salut d'Eivissa i Formentera (ASEF), és una de les responsables de la coordinació de les accions d'EpS a través de les xarxes socials a les Pitiüses. I explica que **“les xarxes permeten, mitjançant consells breus i dinàmics, arribar a una part de la població que fa uns anys tan sols et plantejaves que poguessis arribar si no fos a través de la TV, o amb publicitat”**. Generalment, la població que s'atén al centre de salut té una edat avançada i representa només un percentatge de la societat, mentre els joves i les persones de mitjana edat no són tan assídues als centres de salut, però si que la majoria té xarxes socials.

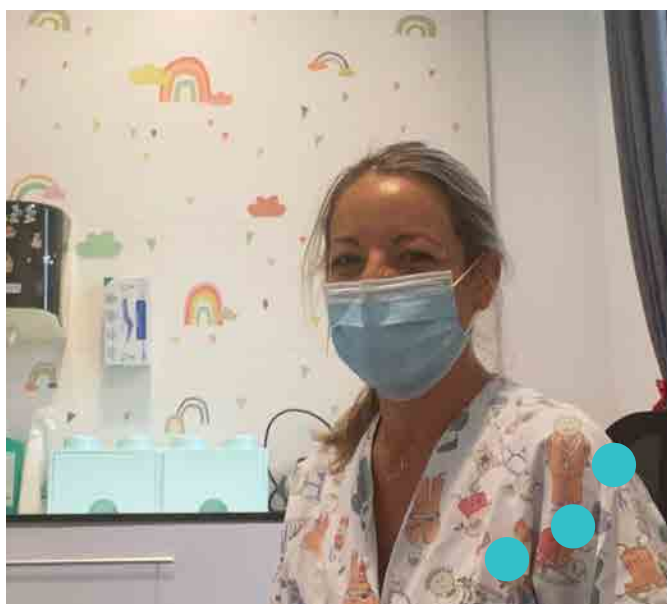
Formada en Salut Digital, explica que la utilització de les xarxes socials com a eina d'EpS té un impacte molt positiu. **“L'objectiu de l'EpS és modificar conductes i hàbits, i les xarxes socials són una eina amb molt d'impacte perquè són molt efectives modificant conductes”**, explica Esther. Com exemple ens explica que un post on et conta que no s'ha de cobrir totalment el cotxet del nadó amb una mussolina pel risc d'asfíxia, potencialment pot arribar a molta més gent i aconseguir canviar una conducta d'alt risc de la societat, maximitzant l'impacte que tindria explicar-ho a una mare a la consulta. I, el més important, explica Esther: que darrere té la validesa del Servei de Salut i el mateix recolzament científic, el mateix equip sanitari, etc.

Per desenvolupar EpS a través de xarxes, hi ha una gran feina de recerca bibliogràfica i una normativa molt estricta establerta. En el cas de l'ASEF, la Comissió d'EpS és un equip multidisciplinari format per, entre d'altres, subdirecció infermera i metge, els responsables d'EpS de cada centre de salut i 3 infermeres que són les community managers, encarregades de coordinar processos, revisar normativa específica i crear els continguts. A més, també compten amb la col·laboració d'altres professionals sanitaris que aporten els seus coneixements i experiència.

Aquest grup és el responsable de regular, revisar i organitzar els continguts tant per xarxes com per als altres formats (tallers, xerrades, etc) a partir del que proposen els centres de salut i altres temes que venen del Servei de Salut, com els referents a Sextima.

AMB DETALL

Els professionals dels centres de salut detecten les necessitats i fan les propostes de temes al responsable d'Educació per a la Salut de cada centre o àrea, que les revisa a reunions periòdiques per crear un calendari de xarxes socials comú i coherent. Belén Peris és la infermera responsable de l'EpS del Centre de Salut de Vila i qui coordina els sanitaris que fan EpS a la seva zona bàsica; ens explica com sorgeixen els temes: **“es detecta una necessitat, generalment en la consulta, analitzem la situació i després es crea el contingut. Altres vegades arriben com a suggeriments d'altres professionals”**. En el seu cas, a l'hora de triar temes, es centra a desmentir mites que detecta en el dia a dia en la consulta: **“com infermera de Pediatria, gaudeixo especialment desmuntant, des de l'evidència científica, falses creences de la maternitat o de la salut dels teus fills”**.

Belén Peris, infermera responsable de l'EpS del Centre de Salut de Vila

Per part seva, Onofre Antonio Sáez, responsable de l'equip EpS de l'àrea de Formentera, explica que **“és important innovar i comunicar contingut nou que s'adapti a l'actualitat de cada zona”**. Per exemple, conta, durant l'estiu es va desenvolupar un contingut que explicava què es realment la calima i la pols en suspensió, o què fer davant la mossegada d'una serp en un moment on n'hi havia moltes a l'illa.

Després que el Comitè validi la proposta de tema, qui l'ha introduït fa el recull bibliogràfic amb els mitjans que l'Àrea de Salut té al seu abast i prepara el contingut adaptant-lo al format de les xarxes socials. Per assegurar el rigor sanitari que cal i que les pautes es transmeten correctament, tot és revisat de nou per les infermeres community managers i per la subdirecció infermera i mèdica. Darrere cada post, recalquen tant Esther com Onofre i Belén, hi ha molta feina i moltes persones involucrades dins el circuit: associacions, infermeres, fisioterapeutes, odontòlegs, metges, farmacèutics i TCAEs, entre d'altres.

Onofre Antonio Sáez junt a les seves companyes de Formentera, María Victoria Sánchez (esq) i María Nieves Collantes (dreta)

Dins el calendari de continguts també s'inclou la promoció de les formacions o taules informatives, i segons ens explica Onofre, **“ara les sessions presencials tenen més assistents gràcies a la seva promoció per xarxes”**. De fet, Belén també indica que tots els mesos es publica una programació amb els tallers de cada mes de tots els centres de salut i així qualsevol ciutadà pot veure el taller que li interessi encara que no sigui al seu de referència. **“Compartir tots els tallers a xarxes ajuda a connectar tots els centres de salut i que tots els ciutadans tinguin les mateixes oportunitats”**, afirma.

A més de la normativa i els circuits ben establerts, l'èxit d'aquesta feina també recau en la formació sobre les claus d'un contingut a xarxes: seguir tendències, formats dinàmics com reptes, que sigui atractiu i que tingui concordança visual amb cada xarxa. Les coordinadores són les responsables d'impartir formació als responsables d'Educació per a la Salut, i ells la reproduïen als seus companys dels centres de salut.

Equip d'EpS d'Eivissa i Formentera

T'INTERESSA

La Unitat Docent Multiprofessional de Ginecologia i Obstetrícia de Balears, primera d'Espanya a ser dirigida per una comare

La Unitat Docent Multiprofessional de Ginecologia i Obstetrícia (UDMOG) de les Illes Balears viu durant 2022 el seu primer any de posada en marxa, després que el passat maig el Ministeri de Sanitat els atorgués l'acreditació sol·licitada l'any anterior. Isabel Cascales Sánchez és l'encarregada de coordinar aquesta Unitat, que forma residents infermeres (IIR), que s'especialitzaran en comares, i residents metges (MIR) que completaran la seva formació com a ginecòlegs. Junt amb ella, lideren les subcomissions de cada branca Carmen Herrero Orensa (comares) i Elena Jiménez Belio (ginecòlegs).

Elaborar el pla de gestió d'una unitat docent multiprofessional a una comunitat autònoma conformada per diverses illes i amb multitud de dispositius en què es formen residents, ha estat complicat i ha comportat un esforç afegit a l'hora d'estructurar les rotacions i formacions. No obstant això, tant Carmen Herrero com Isabel Cascales destaquen els beneficis d'aquesta reestructuració: la relació multidisciplinària entre IIR i MIR és més estreta i eficaç; i la formació, a nivell autonòmic, més igualitària i amb menys variabilitat a l'hora de posar en pràctica les competències apreses. A més a més, el cost-eficiència és elevat per diversos motius: molts dels cursos s'imparteixen de forma comuna a tots els residents i, per ampliar places d'ambdues especialitats, ja no és necessari crear Unitats Docents a cada illa o dispositiu.

Des de Menorca i les Pitiüses es reclamava des de feia anys la possibilitat de formar comares i ginecòlegs propis. Però, paral·lelament, el Ministeri de Sanitat va publicar una resolució el 4 de maig de 2010 que especificava que les unitats de nova creació que formessin especialistes d'una mateixa àrea sanitària, havien de ser formats en la mateixa unitat docent, encara que fossin de diferents disciplines. Ambdues branques funcionaven correctament i llavors no es va considerar necessari plantejar-se un canvi de tals dimensions, però les circumstàncies han canviat i la necessitat d'ampliar aquestes places va dur a donar el següent pas. Gràcies a això, a partir d'ara Menorca comptarà amb dues places més per formar comares i Eivissa, una per formar ginecòlegs.

Ara que la nova UDMOG dona les seves primeres passes, els reptes són dos: en primer lloc, que la resta de professionals i companys reconguin la nova estructura, amb la figura de la cap d'estudis única i les dues presidentes d'ambdues comissions. El segon repte, segons Isabel Cascales i Carmen Herrero, consisteix en el fet que els residents interioritzin que no perdran la identitat del dispositiu que hagin triat: **“volem que diguin que s'han format en la UDMOG de Balears, que especifiquin que ha estat a Son Llàtzer, Manacor... i que se sentin orgullosos d'això”.**

Isabel Cascales i Carmen Herrero a la graduació de comares 2022

EL TERCER SECTOR DE PROP

Associació Mans a les Mans: suport i visibilitat de les persones cuidadores i la seva tasca silenciosa

L'Associació Mans a les Mans està formada per un grup de persones que tenen en comú el fet de cuidar d'algun familiar en situació de dependència, una dedicació molt exigent que condiciona la vida personal, familiar i social. Mans a les Mans té l'objectiu de donar suport i fer visible la tasca silenciosa de les persones cuidadores.

Aquesta associació va néixer de la necessitat d'un grup de familiars de persones cuidadores. Després d'assistir als cursos organitzats als centres de salut - amb col·laboració dels Serveis Socials de la Mancomunitat del Pla, Dependència i l'IMAS-, aquest grup s'uní davant la necessitat de manifestar inquietuds comunes.

Espai de trobada i suport

El fet de tenir cura d'un familiar, i sobretot si té deteriorament cognitiu, és complex: és renúncia, cansament i culpabilitat, però també tendresa, alegria i complicitat. Per això Mans a les Mans pretén ser un espai de trobada i d'ajuda mútua entre persones que viuen una experiència compartida.

III Trobada de persones cuidadores organitzada per la Creu Roja i l'Associació Mans a les Mans

Cuidar és responsabilitat de tots i totes

La feina de l'Associació també se centra a defensar el valor de la cura com un valor universal, una qüestió molt important per a una societat humanitzada. Totes les persones tenim la capacitat de cuidar d'altres i ho fem, però també hi ha moments que necessitem que ens cuidin. Per això és important promocionar aquest valor de cuidar dins la societat.

Un dels moments de la trobada, que es va celebrar el Dia Internacional de la Persona Cuidadora

Quins són els objectius de Mans a les Mans?

- Promocionar dins la societat el valor de cuidar
- Informar i sensibilitzar al voltant de la figura de la persona que cuida
- Millorar la qualitat de vida dels cuidadors i les cuidadores, i de les persones dependents
- Donar suport psicològic a les persones cuidadores
- Treballar conjuntament amb les administracions públiques per crear i millorar els serveis de suport a les persones cuidadores
- Integrar a les persones amb dependència en tots els àmbits de la societat, i donar suport a les seves famílies
- Establir relacions de coordinació amb altres associacions

El nom de Mans a les Mans és una metàfora dels cuidats entre persones: mans que acudeixen en ajuda d'altres mans i formen una pinya de mans entrelaçades.

ARTICLE

Equips de feina multigeneracionals: estratègia per reduir l'estrès laboral entre els professionals sanitaris

Per Juan Antonio Roberto Martín.
Especialista en Infermeria del Treball (Hospital de Manacor)

L'increment de l'esperança i la qualitat de vida està produint un augment en la proporció de treballadors majors de 55 anys en la nostra societat. En molts països, els treballadors d'edat avançada ja representen el 30% de la població activa.

Això ha portat a les empreses a gestionar els llocs de treball de diferents maneres per aconseguir que cada professional pugui exercir les seves funcions de la forma més gratificant i en coordinació amb la resta del personal.

Una de les noves estratègies és la creació d'equips de treball multigeneracionals, que inclouen membres de diferents edats i generacions, intentant evitar l'existència d'equips homogenis en edat.

Els diferents estudis mostren que els treballadors de major edat presenten majors nivells d'eficiència, autonomia i experiència, la qual cosa els porta a tenir un major control sobre el seu treball. A més, aquests treballadors solen presentar menors nivells d'estrès, menys conflictes amb els seus companys i un major sentit de l'ètica.

D'altra banda, els treballadors de generacions més joves presenten normalment menor dificultat a l'hora de dur a terme tasques físiques, una possible major capacitat cognitiva, més facilitat per a la realització de jornades llargues i -encara que solen sofrir més accidents laborals- solen ser de menor gravetat.

Àmbit sanitari

En el món sanitari ha augmentat considerablement la complexitat dels sistemes de cures als pacients, centrant-se en la rapidesa, els objectius i resultats d'aquestes cures, i incorporant el major ús de la tecnologia en l'àmbit sanitari.

A més de les característiques de la feina, diversos estudis indiquen que existeixen grans diferències segons l'edat, en com les infermeres desenvolupen la seva professió, quins sentiments els transmet o quins objectius esperen aconseguir. També difereix molt la seva manera d'afrontar els conflictes.

Les diferents formes d'afrontar situacions similars i com afecten la salut mental de les infermeres planteja la importància

Juan Anotnio Roberto Martín

d'incloure membres de cada generació en els equips de treball, perquè d'aquesta manera es puguin enfortir junts, i desenvolupar millors mètodes d'afrontament.

Aquesta interacció i el treball multigeneracional podria millorar l'afrontament dels problemes en un equip de feina i contribuir a reduir les patologies associades a aquests conflictes, com són l'estrès laboral o la síndrome de *Burnout*.

Per això, la literatura científica existent fins al moment ja avala aquesta estratègia.

Les diferents formes d'afrontar situacions i com afecten la salut mental de les infermeres, fa necessari incloure membres de cada generació en els equips

En conclusió, el sistema sanitari compta cada vegada amb més personal d'edat avançada, i ha de desenvolupar estratègies i enfocaments que posin en valor la seva experiència i els seus aspectes positius, incentivant-los i motivant-los per promoure un sentiment de realització, juntament amb un envelliment saludable, que continuï contribuint al desenvolupament del sistema sanitari.

T'INTERESSA

L'Associació Balear d'Infermeres Especialistes en Pediatria (ABEEP) presenta la nova junta

Mercedes Fernández (secretaria), Beatriz Riera (presidenta) i Raquel Vidal (vocal)

com a tresorera; a més de diferents vocals. I el Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de les Illes Balears (COIBA) els cedeix les seves instal·lacions com a seu de l'associació. Segons explica Beatriz, en aquesta nova etapa de l'ABEEP se centraran en **“lluitar per a la implantació de la figura de la infermera pediàtrica en les unitats de Pediatria d'Atenció Primària i Especialitzada de les Illes Balears, i en el reconeixement de la infermera especialista en Pediatria per part de la nostra societat”**

Des de la seva constitució, l'ABEEP ha tingut també l'objectiu de ser un lloc de trobada perquè les infermeres que treballen amb el pacient pediàtric puguin compartir experiències i maneres de treballar, i així oferir als infants una atenció actualitzada i de màxima qualitat. A més, l'Associació va néixer també amb la intenció ser un espai en el qual professionals i famílies puguin reunir-se i intercanviar experiències i coneixements. L'Associació, amb la seva vocació de servei a aquestes especialistes, fomenta i defensa la Infermeria Pediàtrica en els seus aspectes deontològics, ètic-legals, de dignitat i prestigi tècnic, cultural, científic i de recerca.

“És important comptar amb una associació d'infermeres pediàtriques per a així mediar amb l'administració en la presa de decisions sobre el nostre desenvolupament i treball diari”, emfatitza la seva presidenta, qui també insisteix que **“l'ABEEP està oberta a totes les infermeres interessades en la millora contínua de competències en l'atenció a la població infantojuvenil siguin especialistes o no”**.

L'Associació Balear d'Infermeres Especialistes en Pediatria (ABEEP) es va constituir en 2016 com una associació sense ànim de lucre que lluita pel desenvolupament de la figura de la infermera especialista en Pediatria a les Illes Balears, i és un espai de trobada entre els professionals i també amb la societat.

Fa uns mesos es va presentar la seva nova junta directiva, amb Beatriz Riera com a presidenta; juntament amb Mercedes Fernández com a secretària; Francisca Serra com a vicepresidenta; i María Ángeles Martínez

Què és una infermera especialista en Pediatria?

La infermera especialista en Infermeria Pediàtrica, és la professional capacitada per proporcionar cures d'infermeria especialitzades de manera autònoma, durant la infància i adolescència, en tots els nivells d'atenció: promoció de la salut, la prevenció de la malaltia i l'assistència al nounat, nen o adolescent, ja sigui sa o malalt, i la seva rehabilitació. Tot dins d'un equip multiprofessional i en col·laboració amb infermeres especialistes d'altres àrees.

Així mateix, és el professional que amb una actitud científica responsable exercirà el lideratge en l'àmbit de la cura al nounat, nen i adolescent, sa i amb processos patològics aguts, crònics o discapacitat

T'INTERESSA

Primer any de la Llei de l'Eutanàsia a Balears

El mes de març del 2021 es va aprovar la Llei Orgànica 3/2021 de regulació de l'eutanàsia, i el 25 de juny del mateix any es va posar en marxa. En el primer any, 7 persones han rebut l'eutanàsia després de fer els tràmits necessaris. Segons les dades del Servei de Salut, s'han obert 17 expedients, dels quals 13 han arribat a la Comissió de Garantia i Avaluació, 11 com a sol·licituds i 2 ja com a reclamació o denegació. La presidenta de la Comissió de Garantia i Avaluació, la infermera Yolanda Muñoz, en fa balanç: “Tot i les qüestions tan complexes, crec que hem aconseguit oferir la prestació amb criteris de qualitat, d'equitat i de calidesa”.

La mirada infermera dins la Comissió de Garantia i Avaluació

Aquestes peticions han estat valorades per una dupla formada per un professional de la medicina i un professional jurídic que designa Muñoz com a presidenta d'aquesta Comissió. La presidenta, junt amb la Comissió, intervé quan no hi ha acord o davant les reclamacions. En aquests casos, explica, tenir una mirada infermera dins la Comissió, com és el seu cas, aporta **“una visió integral, que entén que l'atenció ha de ser completa i multidisciplinària”**. Com a professionals de referència en l'atenció de les persones que estan patint, la infermera va més enllà del diagnòstic, del pronòstic i del tractament, i avalua com pot tot això afectar a una persona i al seu entorn.

“Se'm fa complicat imaginar una persona que compleix els requisits de la llei i que no hi hagi una infermera implicada”

La llei no estableix unes funcions específiques per les infermeres dins el procés, però Muñoz destaca que el paper d'aquestes professionals és previ a quan un expedient arribi a la Comissió: la infermera és el puntal dels equips que tenen cura d'aquestes persones. **“Així com jo entenc l'atenció de la infermera, se'm fa complicat imaginar una persona que compleix els requisits de la llei i que no hi hagi una infermera implicada”**, explica. De fet, el primer paper que es signa i que s'entrega a un metge diu que s'ha de fer en presència d'un sanitari col·legiat. Per Yolanda, **“per definició, competències i desenvolupament de la professió, aquesta professional ha de ser una infermera”**. Després, un pic s'aprova una sol·licitud, el paper de la infermera és seguir acompanyant i **“ha d'estar al punt de conèixer la llei millor que ningú”**.

El 86,6% de les infermeres de Balears considera que les persones tenen dret a decidir sobre quan i com volen morir

Yolanda Muñoz

La norma també estableix que siguin els sol·licitants els qui s'apliquin el medicament o bé que sigui amb l'ajuda d'un equip sanitari. A la Comunitat hi ha disponible un equip que dona suport al moment de l'administració si es requereix, i està format per un metge i una infermera. Es tracta d'un equip preparat per fer front a la càrrega emocional elevada del moment.

Tot i que no hi ha dades públiques actualment, gràcies a la informació d'una enquesta que el COIBA va fer entre les seves col·legiades quan es va aprovar la llei, es sap que un 86,6% de les infermeres de Balears participants considera que les persones tenen dret a decidir sobre quan i com volen morir, dins dels termes legals, mentre que un 12% de les infermeres objectaria a preparar i administrar el fàrmac.

T'INTERESSA

Comissió de Recerca del COIBA: assessoria i suport econòmic a la investigació infermera

La recerca infermera permet a les mateixes infermeres i infermers, i a altres professionals sanitaris, desenvolupar una pràctica i una presa de decisions basades en l'evidència científica més actual. I una de les línies estratègiques del COIBA és el suport i foment d'aquesta. Per això, la Comissió de Recerca del COIBA es va crear per coordinar les ajudes econòmiques i l'assessorament als col·legiats i col·legiades en els seus processos de recerca i la seva difusió.

Aquesta Comissió ofereix suport a qualsevol activitat relacionada amb la recerca, ja estigui en procés de preparació o en el moment de difusió de resultats, amb l'objectiu de fomentar la investigació, generar cultura investigadora entre les infermeres i infermers de Balears, i contribuir a donar-li visibilitat. A més, les accions de la Comissió també cerquen garantir i impulsar la millora dels coneixements infermers respecte a la metodologia investigadora, i sensibilitzar al voltant dels beneficis que s'aporten a nivell de cures i competències de la professió.

Amb quins ajuts compten les col·legiades i col·legiats de Balears per fer recerca?

La Comissió vehicula la inversió econòmica en investigació del COIBA, la qual es materialitza a través de beques i ajuts per als qui ho sol·licitin i compleixin amb els requisits de les convocatòries.

- Beca predoctoral d'infermeria Florence Nightingale, en col·laboració amb la UIB
- Ajuts a la difusió i transferència de resultats de recerca infermera
- Beques per al Màster Universitari en Investigació i Innovació en Salut de la UIB
- Ajuts a projectes de recerca, especialment creats per promoure el talent investigador novell

Assessoria de recerca

Aquest grup de feina també ofereix un servei d'assessoria totalment gratuït dirigit principalment a col·legiats i col·legiades que encara no estan preparats per cursar en les convocatòries mencionades, però que desitgen iniciar-se en la recerca.

A més, des de l'àrea de recerca existeix una col·laboració fluida amb l'àrea de formació, buscant aquells temes, eines i habilitats que s'han de fomentar amb els cursos de formació del COIBA i així enfortir la capacitat investigadora dels col·legiats.

Autors de la fotografia Ariadna Creus i Àngel García
(Banc d'Imatges Infermeres)

Quines són les funcions de la Comissió?

- Contribuir a la formació contínua en habilitats i competències investigadores, donant suport a l'avanç i la innovació del coneixement infermer
- Treballar per tal que les infermeres constitueixin un col·lectiu potent en l'àmbit de la recerca
- Afavorir la transferència del coneixement i els resultats de recerca en la millora de la seguretat clínica dels pacients

Autors de la fotografia Ariadna Creus i Àngel García
(Banc d'Imatges Infermeres)

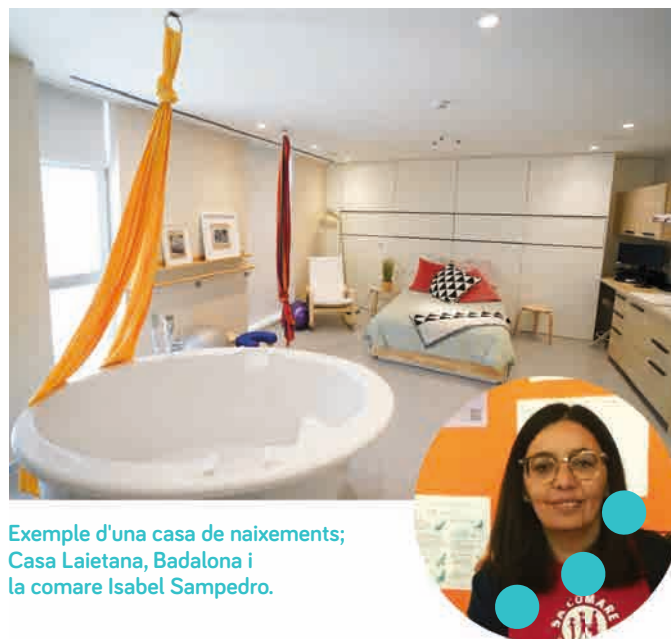
PINZELADES

SON ESPASES ADEQUARÀ LA PRIMERA CASA DE NAIXEMENTS PÚBLICA D'ESPANYA

Un grup de comares liderarà la nova casa de naixements, un lloc per a les dones amb embaràs de baix risc que desitgin tenir un part fisiològic, sense intervencions.

Isabel Sampedro, presidenta de l'Associació Balear de Comares i comare de l'Hospital, explica la importància d'oferir a les futures mares un lloc a on es sentin més tranquil·les i també segures: "La creació d'aquesta casa respon a una demanda històrica de les dones i comares de Balears, a través de la Comissió de Comares del COIBA i d'associacions com Naixença. Volem centrar l'atenció en les dones i en els seus nadons i respectar la seva llibertat en la presa de decisions. De la mateixa forma, també normalitzar els processos fisiològics, viscuts amb naturalitat i proximitat".

La posada en marxa de la casa també beneficiarà a les comares, ja que, segons Sampedro, "es construirà un grup de professionals preparat, motivat i amb l'oportunitat de desenvolupar la seva autonomia i independència. Treballaran

Exemple d'una casa de naixements; Casa Laietana, Badalona i la comare Isabel Sampedro.

des de zero en un projecte del qual sentir-se orgullosos i que pot ser impulsor de més canvis i innovacions".

La casa se situarà a Son Espases Vell, una construcció molt propera a l'Hospital, amb la finalitat d'oferir tota la seguretat a les gestants. La seva inauguració es preveu durant l'any 2023.

La coordinadora de la Comissió de Prevenció de la Conducta Suïcida i la presidenta del COIBA durant la cursa

IV CURSA I MARXA PER LA PREVENCIÓ DEL SUÏCIDI 2022

L'Associació de Familiars i Amics Supervivents per Suïcidi de les Illes Balears (AFASIB) va organitzar la IV Cursa i Marxa per la Prevenció del Suïcidi 2022, amb motiu del Dia Mundial, 10 de setembre, junt amb l'Associació Estel de Llevant i l'Ajuntament de Manacor. L'objectiu de la cursa era contribuir en la prevenció mitjançant la sensibilització comunitària al voltant de la realitat del suïcidi. El nombre de metres de la marxa, 3941, eren el nombre de suïcidis registrats a Espanya durant l'any 2020, segons dades publicades a l'INE. Desenes d'infermeres de Balears estaven entre les 458 persones que van córrer per la sensibilització al voltant de la realitat del suïcidi.

El Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de les Illes Balears va col·laborar en la cursa i membres de la Comissió per la Prevenció de la Conducta Suïcida del Col·legi varen fer de voluntaris en l'organització.

PINZELLADES

INFERMERIA VISIBLE: EL CAS DE "NO HO ESCAMPIS!"

A prop de 6.000 escolars menorquins es beneficiaren del programa "No ho escampis!", una iniciativa d'Educació per a la Salut que va néixer amb l'objectiu de conscienciar i formar nins i nines sobre com evitar contagis de COVID-19 i d'altres malalties infeccioses. La intervenció consistia en tallers adaptats a cada edat i amb el rentat de mans com a element central.

Maria Àngels Barber i Rebeca Gutiérrez són les infermeres de l'Àrea de Salut de Menorca que el varen posar en marxa i el desenvoluparen juntament amb altres tres infermeres i dos companys sanitaris més. Ambdues conclouen que els tallers varen ser eficaços; els docents varen quedar satisfets, puntuant amb un notable alt la intervenció i els resultats varen ser molt positius. No obstant això, apunten que d'Educació per a la Salut no s'hauria de limitar a intervencions puntuals, sinó que seria necessària l'elaboració de programes en els quals l'aportació de les infermeres podria afavorir la salut de tots els membres de la comunitat educativa i, en conseqüència, de les famílies i la població com a inversió de futur.

Taller No ho escampis! a un centre escolar de Menorca

MÉS DE CENT COMARES I INFERMERES ACTUALITZEN ELS SEUS CONEIXEMENTS A LA JORNADA BALEAR DE LACTÀNCIA MATERNA

El Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de les Illes Balears va celebrar la VIII Jornada balear de lactància materna (6 i 7 d'octubre), en la qual més de cent comares i infermeres de totes les Illes actualitzaren els seus coneixements amb l'objectiu de garantir el millor tractament i acompanyament a les mares i el seu entorn durant algunes de les complicacions més habituals de l'al·lactament. La Jornada comptà amb la col·laboració de l'Associació Balear de Comares, l'Associació Balear d'Alletament Matern ABAM, l'Hospital d'Inca i la UIB.

Durant aquests dies, 8 experts en lactància aportaren coneixements des de diferents perspectives professionals: comares, un fisioterapeuta, un infermer de neonatologia, una pediatra i una psicòloga. Aquesta jornada anual pretén ser un punt de trobada, diàleg i aprenentatge entre professionals, mares, associacions i població en general. L'enfocament multidisciplinari permet unir forces per promoure la lactància com un bé de salut pública i ajudar a les mares en la seva realitat de criança.

Totes les sessions es pogueren seguir de manera simultània des de punts habilitats a Mallorca, Menorca i Eivissa.

Inauguració de la Jornada des de l'Hospital d'Inca

PINZELLADES

EL XX CONGRÉS DE L'ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE ENFERMERÍA EN TRAUMATOLOGÍA Y ORTOPEDIA ES CELEBRA A PALMA

El XX Congrés nacional de l'Asociación Española de Enfermería en Traumatología y Ortopedia es va celebrar a Palma del 2 al 4 de novembre, sota el lema "Motivación, clave en el desarrollo enfermero C.O.T.". Els ponents conformaren un programa científic que demostrà la qualitat científica de la pràctica infermera en aquest camp. Les infermeres participants pogueren conèixer les diferents novetats tecnològiques, línies de recerca i estratègies que permeten elevar la seva competència professional i millorar la vida dels usuaris.

El Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de les Illes Balears va col·laborar amb el Congrés finançant els tres premis als millors treballs científics. La presidenta del COIBA, Maria José Sastre, participà en l'anunci dels guanyadors i en la clausura, juntament amb Herminio Sánchez, president del Congrés, i la presidenta del Comitè Científic, María Sáenz.

La presidenta del COIBA va ser l'encarregada de clausurar el Congrés

'101 RELATOS DE LA ENFERMERÍA', UN LLIBRE ESCRIT PER 101 INFERMERES

El llibre '101 relatos de la enfermería' és una recopilació de relats literaris escrits per 101 infermeres de tota Espanya que revelen fets i personatges relacionats amb la infermeria que no eren molt coneguts. Entre les coautores hi trobam 4 infermeres de Balears: Soledad Gallardo, Kika Jaume, Antonia Pades i Francis Merchán.

Les quatre infermeres coautores de Balears junt a Ana María Ruiz i Maria José Sastre

Aquesta analogia neix de la mà de l'EDITORIAL VINATEA i la infermera Ana María Ruiz, qui va ser impulsora de la biblioteca 'Resistiré' per als pacients d'IFEMA durant la primera onada de COVID, la qual cosa la va portar també a lliurar el Goya a la millor pel·lícula en la gala de 2021 en un homenatge del cinema espanyol als sanitaris. Junts posaren en marxa aquesta obra com una manera de perpetuar la visibilitat i l'agraïment al personal sanitari que es va iniciar durant la pandèmia i que ara llangueix. És una molt bona manera de contribuir a fer que la societat conegui el rol i la labor que exerceixen les infermeres no sols en moments de pandèmia, on són especialment visibles, sinó al llarg de tota la història. A més, aquesta recopilació és fins i tot més especial perquè els beneficis són destinats a projectes solidaris que dignifiquen a l'ésser humà.

El llibre va arribar a Palma de la mà de les infermeres coautores de Balears i d'Ana María, la impulsora; i es va presentar a un acte organitzat pel COIBA, que comptà amb la companyia de desenes d'infermeres.

PINZELLADES

EL COIBA CREA UN CANAL DE NOTIFICACIONS PER POSSIBLES CASOS DE MALTRACTAMENT A PERSONES GRANS

El COIBA, que vetlla per la qualitat de l'assistència de les persones i actua com a garant per als professionals i usuaris, compta a la seva web amb un canal de notificacions per qualsevol possible situació d'abús i maltractament a persones grans. El canal està a disposició tant de professionals com de la ciutadania. Davant una notificació, s'activaran els mecanismes pertinents i el Col·legi podrà notificar a les administracions o autoritats, sempre reservant la identitat de qui ha fet arribar l'alerta, amb un únic objectiu: protegir els més vulnerables de situacions que puguin posar en perill la seva integritat o qualitat de vida.

A més d'aquesta acció, el Col·legi segueix defensant que, per acabar amb el maltractament a persones grans, és necessària una major formació específica per a tots els sanitaris i per als cuidadors. També proposa el desenvolupament competencial de les infermeres especialistes en Geriatria reforçant la seva importància com a líders de la cura a les persones grans; i revisar els models residencials, avançant cap a unitats de convivència.

SESSIÓ AMB NÚRIA CUXART: “LES PARAULES QUE S’UTILITZEN PER ANOMENAR A LES INFERMERES AFECTEN AL VALOR QUE SE LI DONA A LA NOSTRA FEINA”

El Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de les Illes Balears va organitzar una trobada baix el nom “D'infermeres i de paraules” per reflexionar sobre la relació complexa de les infermeres i les paraules que s'utilitzen per anomenar-les, i com aquestes afecten al valor que dona la societat a la professió. Per fer-ho, va comptar amb la infermera Núria Cuxart, qui té una trajectòria molt reconeguda com experta en l'ètica de la cura i en el llenguatge que identifica la cura infermera. A més, Rosamaria Alberdi, infermera, professora de la UIB i doctora honoris causa per la mateixa universitat, va presentar l'acte.

A la sessió es va aprofundir en com la invisibilitat endèmica de l'entorn infermer es fa palès en la mala utilització de paraules per referir-se a les infermeres o a la seva feina: “Les paraules que s'utilitzen per anomenar a les infermeres afecten el valor que li dona la societat a la nostra feina.

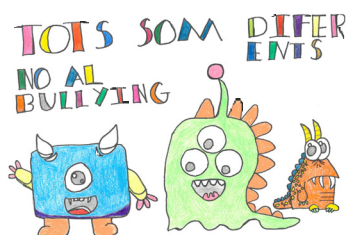
Algunes de les assistents a la sessió junt a Núria Cuxart

La cura infermera és fonamental i les paraules han d'ajudar a facilitar l'exercici del nostre treball, posant-lo en valor”, explicà Cuxart.

Com a exemples, va destacar la diferència de tracte entre una professió, i altres i el fet que es digui ‘consulta mèdica’, però ‘consulta d’infermeria’, en lloc de ‘consulta infermera’; o ‘direcció mèdica’ i no ‘direcció infermera’. Així mateix, Cuxart va proposar prioritzar la paraula “infermer o infermera” sobre altres menys precises com “personal d’infermeria” per la despersonalització que això suposa.

III Concurs de dibuix infantil COIBA

els 12 seleccionats

coiba

Col·legi Oficial
d'Infermeres i Infermers
de les Illes Balears

www.infermeriabaleares.com

MALLORCA
C/ Almirall Gravina, 1 - 07014 - Palma.
Tels. 971 462728 / 971 460612 - Fax. 971 770496
coiba.pm@infermeriabaleares.com

MENORCA
Camí de Ses Vinyes, 130 - 07703 - Maó.
Tel. 971 356202 - Fax. 971 356203
coiba.m@infermeriabaleares.com

EIVISSA - FORMENTERA
C/ Abad y Lasierra, 2 - Pral. Of. 10 - 07800 - Eivissa.
Tel. 971 398010 - Fax. 971 398127
coiba.ef@infermeriabaleares.com